

Checklist uitbesteding vermogensbeheer

Uitbesteding van taken bij een pensioenfonds kent vele vormen. Voor bestuursleden is het van belang de afspraken over uitbesteding helder te formuleren en toe te zien op naleving. Voor de interne toezichthouder is het zaak na te gaan of de afspraken zorgvuldig zijn geformuleerd en worden nageleefd. Het betreft in concreto de gehele of gedeeltelijke uitbesteding van vermogensbeheer, administratie, automatisering, risicoherverzekering en/of bestuursondersteuning.

De mate van uitbesteding van activiteiten behoort tot de unieke kenmerken van een pensioenfonds. De omvang van het vermogen, de fase waarin het pensioenfonds verkeert, recent opgericht of al lang actief, de omvang en de capaciteit van de eigen organisatie zijn in meer of mindere mate bepalend voor de behoefte aan of noodzaak tot uitbesteding. In de praktijk is uitbesteding van het beheer van het vermogen aan daarin gespecialiseerde dienstverleners gemeengoed geworden. De eis tot het op beheerste wijze behalen van voldoende rendementen enerzijds en de toegenomen complexiteit en reikwijdte van de beleggingsinstrumenten anderzijds zijn daarbij de belangrijkste drijfveren.

Pensioenfondsen zijn en blijven - zoals alle andere organisaties, die activiteiten uitbesteden - uiteindelijk verantwoordelijk voor de gang van zaken. De uitbestede activiteiten kunnen invloed hebben op de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving. Op niveau van de accountantscontrole kennen wij in Nederland de Richtlijn voor Accountantscontrole (RAC-315 en 330). Veel gebruikt is ook de Statement on Auditing Standards (ISAE 3402). Het gebruik van deze instrumenten neemt toe nu pensioenfondsen meer inzicht wensen in de interne procesbeheersing van de uitbestede activiteiten.

De 'Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfondsen' van DNB stelt dat een pensioenfonds altijd inzicht moet hebben in de wijze van uitvoering en de daarbij getroffen beheersmaatregelen. Naar believen kan (een deel van de) controle op het vermogensbeheer uitbesteed worden aan de custodian, dat wil zeggen aan de bank waar de bewaarneming van een groot deel van de vermogenstitels is ondergebracht. Door de custody functie te scheiden van het vermogensbeheer is de custodian in staat onafhankelijk te rapporteren over de activiteiten van de vermogensbeheerder(s).

Vragen in dit verband zijn:

- Besteedt het pensioenfonds activiteiten uit aan dienstverleners?
- Hoe beheerst het bestuur de uitbestede activiteiten? Welke maatregelen heeft het bestuur getroffen om 'in control' te blijven?
- Zijn de wederzijdse afspraken met de verschillende dienstverleners vastgelegd in Service Level Agreements?
- Voldoet de accountantscontrole van de dienstverlenende instelling aan de RAC-402 richtlijn of aan de ISAE 3402 standaard?

Vermogensbeheer kan in eigen beheer worden uitgevoerd of (deels) worden uitbesteed. Hierbij kunnen de volgende vragen worden gesteld:

- Op grond van welke criteria selecteert het pensioenfonds de vermogensbeheerder(s)?
- Welke benchmarks zijn gekozen en welke beleggingsstijl is afgesproken?
- Welke motivatie ligt daaraan ten grondslag?
- Is de vermogensbeheerder op de hoogte van de beleggingsovertuigingen van het bestuur en is geborgd dat deze ook worden nageleefd?
- Welke mandaten zijn afgegeven?
- Zijn gedrags- en integriteit codes bekend en hoe worden die opgevolgd?
- Welke controlepunten zijn vastgesteld en wie is de controlerende partij?
- Wie neemt wanneer correctieve actie wanneer de vermogensbeheer (delen van) het mandaat overschrijdt?
- Hoe en waar zijn correctieve acties vastgelegd in procedures of overeenkomsten?
- Hoe snel kan het contract worden beëindigd en tegen welke kosten?
- Bij uitbesteding: hoe is de onpartijdigheid van de controlerende partij gewaarborgd?
- Op grond van welke rapportages controleert het bestuur de verrichtingen van de vermogensbeheerder en hoe wordt dat vastgelegd?
- Op grond van welke criteria worden prestaties van de vermogensbeheerder beoordeeld?
- Wie rapporteert aan het bestuur en met welke frequentie?
- Is alles goed vastgelegd?

Pensioenfondsen besteden custody niet uit, maar kopen deze dienst in. Bij inkoop passen de gelijke vragen als hierboven weergegeven. Kern is steeds dat de intern toezichthouder het bestuur kritisch bevraagt waar het stuur- en controlemiddelen betreft. Heeft het bestuur voldoende van deze middelen om 'in control' te zijn en te blijven. Stuur men op grond daarvan ook adequaat bij?)